

silnicích. Práci tuto konali muži od 15 do 55 let. V březnu bylo jasno, stále mrzlo v noci až do poledne. Po celý srpen bylo vedro a sucho, nepršelo. Podzim byl mírný, první mráz se dostavil až po polovině listopadu. Byl mínus 8 stupňů, rybník zamrzl natolik, že se děti na něm klouzaly. První sníh napadl na sv. Martina, ale nezůstal ležeti. Od 30. listopadu pak padal sníh hodně.

V tomto roce bylo sklizeno 2 774 celních centů. Jeho cena se pohybovala mezi 2000 – 2600 K.

Narodilo se u nás 24 dětí, 15 chlapců a 9 děvčat. Zemřelo 24 lidí, z těch 14 mužů a 10 žen.

Obecní rozpočet na tento rok: Úhrn řádné potřeby 298 870 K, úhrn řádné úhrady 152 813 K, schodek 146 057 K se uhradí 130 % přírůžkou k dani činžovní, která vynese 11 887 K a 400 % přírůžkou k ostatním daním přímým 98 769 K, celkem 110 656 K, neuhrazeno zbývá 35 401 K, o jejichž úhradu bude požádán Zemský úřad z vyrovnávacího fondu.

1943

Pátý rok války a našeho ujařmení. Naším lidem, našemu obyvatelstvu se zdá, že toho trápení nebude konec. Různá úřední nařízení sbírky peněz a odpadků a jiné, mnohdy jen duševní týrání, tíží český lid. Žije se zamlkle a v tiché rezignaci. Všichni poslouchají cizí rozhlas, z kterého slyší povzbuzování k naději ve vysvobození. Náš rozhlas i všechny tisk přináší zprávy jen o stálých vítězstvích Němců.

Zatím se válka rozšířila i do severní Afriky, a i odtud přicházejí zprávy o vítězném tažení německé armády. Německý režim se u nás stále přiostrňuje. Pověstný K. H. Frank byl jmenován státním ministrem, a tak vložena do jeho rukou velká moc v protektorátě, kterou tento povedený bývalý kupec v Sudetech ve velké míře uplatňoval. Také byl jmenován nový říšský protektor Dr. Frick, který se svého úřadu ihned ujal.

Tyto povedené vládce nemálo rozčiloval český zahraniční rozhlas. Již dříve byl vydán přísný zákaz poslechu tohoto rozhlasu a přistižení trestání vysokými tresty. Nyní byl vydán rozkaz k odstranění krátkých vln. Do naší obce přijeli dva takoví „odborníci,“ kteří v hostinci u Horáků prováděli tyto operace a odstraňovali zařízení pro poslech krátkých vln. Každý majitel radioaparátu musel rádio přinést a po odstranění krátkovlnného zařízení obdržel o tom potvrzení. Mnohé přijímače pak nehrály vůbec.

V této době se chytali lidé různých příležitostných výdělků, a tak se rozmohl v naší obci hračkářský průmysl. Byly to hlavně hrač-

Skližeň chmele

Narození, úmrtí

Rozpočet

Rezignace

Situace

**Odstranění
rozhlasových
krátkých vln**

Hračkářství

ky dřevěné, protože o jiný materiál byla nouze. S touto výrobou začali společně občané Červený, Bradáč, Blažek. Po nich dvojice Hamršmíd, Kameník. Truhlář Bradáč počal vyráběti koloběžky. Také strojník Fr. Kreisl vyráběl hračky. Zhotovovali dřevěné panáky, koně a jiná zvířata, pěkně barvami omalovaná. Hračky se posílaly do říše.

**Zatčení
Jana Hlaváčka**

30. dubna byl zatčen šedesátiletý ředitel zdejších škol Jan Hlaváček. Vězněn na Kladně, v Praze – Pankráci, v Budyšíně, Drážďanech a Waldheimu, od 30. IV. 43 do 4. 5. 1945, celkem 2 roky a 10 dní. Byl odsouzen v Drážďanech na 3 roky káznice. Koncem války se vrátil s podlomeným zdravím.

**Zatčení
Stanislava Launa**

Také zdejší odborný učitel na měšťanské škole Stanislav Laun byl pro ilegální činnost dne 7. května, právě když byl návštěvou u svých rodičů v Lužné, zatčen, odvezen do Kladna a vězněn v Praze, v Drážďanech, celkem 10 měsíců, načež byl propuštěn domů a pracoval pak jako lesní dělník.

**Smrt
Františka Urbana**

15. září byl zdejší rodák, 23letý Frant. Urban pro útěk z nucené práce z Německa umučen v koncentračním táboře v Mauthausenu.

**Smrt bratrů
Reichů**

Také dva synové Izraelity J. Reicha, který se uchýlil do Kněževsi z Kolečovic i s rodinou, 22letý Burghard Reich a 19letý Karel Reich, byli odvezeni do koncentračních táborů v Německu. Burghard zahynul v Dachau v plynové komoře r. 1945, Karel na pochodu smrti v transportu dne 20. února 1945.

**Odstranění
pomníku**

Bylo nařízeno odstraniti pomník Fr. Palackého, který stál v parku na náměstí.

Vyklízení půd

Dále bylo nařízeno vyklízení půd, aby na nich nebyly hořlavé věci jako sláma, starý nábytek, truhly apod. Také vnitřní okna musela býti odstraněna a bezpečně ukryta, aby se v případném náletu nerozbila skla. O sklo byla veliká nouze.

**Návštěva
ministra**

26. dubna byl v Kněževsi návštěvou ministr zemědělství Ad. Hrubý a prohlédl si statky čís. 55 a 56.

Opatrovna

V červenci byla zřízena na 4 měsíce opatrovna pro malé děti.

Úrazy

Dne 7. srpna se staly dva těžké úrazy v jednom dni. U mlátičky pomáhal pracovat dělník Ludvík Kotrba, který neopatrně sáhl do stroje, a byla mu utržena pravá ruka. V rakovnické nemocnici mu byla ruka v samém rameni odejmuta. To se stalo dopoledne. Večer pak, při svážení obilí do stodoly, pomáhal výměnkář Ludvík Černý z čís. 77 a byl při vjezdu do průjezdu nešťastnou náhodou zachycen a přišel pod kola plně naloženého žebříňáku. Byl přejet a zakrátko potom skončil.

19. března, právě v den sv. Josefa, vypukl z důvodů dosud nezjištěných odpoledne v 5 hodin požár ve stodole patřící Ant. Patránkovi, řediteli školy t. č. v Mutějovicích: Došková střecha rychle vzplanula a s ní též sousední stodola, rovněž došková Václava Englického, čís. 28. Obě stodoly shořely do základů a ve stodole p. Englického též dosti hospodářských strojů. Škoda asi 150 tisíc K částečně kryta pojištěním. Okolní budovy byly hasičským sborem z Chráštan, Rakovníka, Přílep, Olešné, Kolečovic a Hořesedel zachráněny. Za 2 hodiny byl oheň lokalizován.

Požár

Také kuřáci byli na tom špatně. Cigaret a tabáku bylo velmi málo. Příděly byly malé, po kuřáky dýmky někdy žádné. Kuřáci si vypořádali, jak se dalo. Kouřili sušené listí, tabákový prach smíchaný s chmelem, usušenou kávovou náhražku (kávovinu) apod. Kdo měl zahrádku, pěstoval tabák doma. Domácí tabák se sušil, připravoval (pajcoval) a mnohdy se i dost vydařil.

Nouze o tabák

Kulturní a spolč. činnost úplně ustala. Nebyla žádná nálada. To, co chtěl hrát lid, bylo zakázáno, a co chtěli hrát Němci, to nechtěl hrát lid. Sokol byl rozpuštěn a zakázán a ostatní spolky, pokud zbyly, neměly chuti k podnikání. Taneční zábavy Němci vůbec zakázali.

Kulturní nečinnost

Počasi bylo v lednu hezké, jakoby jarní, v únoru a březnu padal sníh a mrzlo, duben byl stále ještě chladný. Polní práce byly zdrženy. Později bylo sucho a chladno, ve dne slunečno. Nic nerostlo. Léto bylo chladné, přes stálé, málo vydatné přepřšky suché.

Počasi

Chmel se začal česat po 20. srpnu. Počasi ve chmelách teplé. Vedra až 53 stupňů na slunci. Na česání chmele přijelo mnoho školních dětí v průvodu učitelů a učitelek. Mnoho jich bylo ubytováno ve školách. 27. srpna zde byla úřední kontrola od ministerstva z Prahy přehlížet jak jsou děti ubytovány.

Sklizeň chmelu

Učitelův sbor: Ředitel V. R. Plechatý. Na ob. škole: Mil. Högrová, Kamila Voříšková, Jar. Pavlis, Hana Chalupová, uč. dom. nauk, a Jan Voříšek, výp. uč. jaz. německého. Na hlavní škole: Ant. Spurný Jos. Prchal, Frant. Štrossová, Stan. Laun, Fr. Buchberger, Jiří Blahna, uč. něm., Alois Zlatohlávek, uč. něm., Alois Mejstřík, pro IV. odb., a Jiř. Janoušková, uč. dom. nauk. Učitel J. Voříšek přeložen na ob. školu v Chráštaněch a místo něho dosazen Václ. Košťál. Uč. Blahna přeložen na ob. školu do Senomat. 5. 4. nastoupil výp. uč. Buchberger do práce k válečným úkonům do Glogau v Dol. Slezku. 21. bř. ustanovena na zdejší školu uč. Marie Krobová z Rakovníka místo uč. Buchbergra. 8. V. zatčen uč. S. Laun, místo něho nastoupil uč. K. Kindl. 2. VI. byl uč. Kindl přeložen do Šanova a místo něho nastoupili M. Kovářová. 1. X. byl na hlavní škole ustanoven uč. V. Vaidiš a na ob. škole uč. V. Černý. 22. 10. byl zahájen kurs němčiny pro učitele. Z Kněževse a okolí se zúčastnilo 19 učitelů.

Učitelův sbor

Od 5. XI. byla škola uzavřena pro epidemie spály a záškrtu.

Epidemie

Delší prázdniny	Pro veliké zimy a pro nedostatek uhlí trvaly vánoční prázdniny od 22. prosince do 3. března. Bylo až -29 stupňů.
Kurs němčiny	Třetího listopadu zahájen kurs německého jazyka pod vedením místního osvětového sboru pro občanstvo. Dochází 22 účastníků.
Německé úřadování	Výnosem ministerstva zavedeno ve styku okresního úřadu se školami německé úřadování. Vnitřní úřadování se zatím nemění.
Výuka němčiny	Ve školách zavedeno vyučování němčině, a to 4 až 8 hodin týdně. Zavedeno též vyučování ručním pracím a vaření.
Oslavy	15. III. oslaveno ve škole čtyřleté trvání protektorátu. Učitelstvo a žactvo se shromáždilo v kreslárně a vyslechlo slavnostní rozhlasové projevy prezidenta Dra. Emila Háchy, stát. sekretáře K. H. Franka, min. školství a osvěty E. Moravce a gen. řed. spolku pro výchovu mládeže Dra. Frant. Teunera. 20. 4. slaveny naroz. vůdce Hitlera.
Příspěvek pro Červený kříž	5. X. poslal uč. sbor na něm. válečný červený kříž 276 K. 25. X. na též účel vybráno žactvem 948,60 K.
Připomínka zvolení prezidenta	30. XI. vzpomenu český národ pěti let od zvolení Dr. E. Háchy státním prezidentem.
Nová školní rada	21. října složila do rukou řed. škol slib nová školní rada. Předsedou zvolen Leo Hornof, místopřed. Jos. Rudolf.
Studenti na chmelu	Za účelem česání chmele sem poslal úřad práce mnoho studentů. Mezi dětmi vypukla spála. Některé třídy byly zavřeny. Též záškrt se objevil a skosil život žáčky Jindřišky Cajthamlové.
Kampelička	Velkým příznivcem školy je místní kampelička, která poskytla škole palivo a více jiných potřeb.
Sklizeň chmelu	V tomto roce bylo u nás sklizeno 2 758 celních centů a 7 kg chmele. Cena byla 2 000 až 2 100 K.
Narození, úmrtí	Přirozená změna obyvatelstva. V naší obci se narodilo tento rok 42 dětí. Z těch 23 chlapců a 19 děvčat. Zemřelo 20 lidí. Z toho 9 mužů a 11 žen.
Rozpočet	Rozpočet na rok 1943: Úhrn řádné potřeby 425 388 K, úhrn řádné úhrady 151 957 K, schodek řádného rozpočtu 273 431 K, který bude uhrazen 132 % přírůžkou k dani činžovní a 400 % přír. K ostat. daním přímým. Neuhrazeno zůstává 153 468 K, o jejichž úhradu bude požádán zemský úřad z vyrovnávacího fondu. Mimořádné potřeby činí 50 000 K.
Ponocný	Tento rok byl dán dlouholetý ponocný Josef Němeček na odpočinek. Novým ponocným jmenován Rudolf Kameník.